

ประเทศไทย: คุ่มครองสิทธิในการประท้วงคัดค้านอย่างสงบของนักปกป้องสิ่งแวดล้อม

ยุติการใช้กระบวนการทางกฎหมายคุกคามชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเหมืองแร่ในจังหวัดเลย

(จังหวัดเลย 13 ตุลาคม 2559) ทางกรไทยควรร่วมคุ้มครองสิทธิที่จะชุมนุมและแสดงออกอย่างสงบของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องขึ้นศาลเนื่องจากการประท้วงคัดค้านเหมืองทองคำในจังหวัดเลย ฟอर्टิฟายไรท์ กล่าว ในวันที่

การพิจารณาคดีต่อนายสุรพันธ์ รุจิไชยวัฒน์ อายุ 44 ปี และ นางพรทิพย์ หงชัย อายุ 46 ปี เริ่มขึ้นเมื่อวาน และเสร็จสิ้นในวันนี้ ที่ศาลจังหวัดเลย จำเลยถูกตั้งข้อหา “รบกวนการครอบครองโดยปกติสุข” หรือข้อหาบุกรุกพื้นที่เหมืองทองคำแบบเปิดที่ประกอบกิจการโดยบริษัท ทุ่งคำ จำกัด ซึ่งดูเหมือนว่า จะยุติการดำเนินงานไปแล้ว จำเลยให้การปฏิเสธข้อกล่าวหา โดยศาลกำหนดที่จะมีคำพิพากษาในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2559

“เสรีภาพขั้นพื้นฐานตกอยู่ใต้ความเสี่ยง สิทธิขั้นพื้นฐานไม่ควรถูกรบกวนเพียงเพราะปฏิบัติการที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารฟอर्टิฟายไรท์กล่าว “นักปกป้องสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเลยต่างคุ้นเคยกับการถูกดำเนินคดีอันเป็นผลมาจากการประท้วงต่อต้านเหมืองทองคำ นี่เป็นเพียงอีกหนึ่งในหลายคดีที่เกิดขึ้น”

จำเลยทั้งสองคนถูกกล่าวหาว่า ปักธงสีเขียวบริเวณพื้นที่เหมือง และใช้ปูนขาวเขียนคำว่า “ปิดเหมืองพื้นที่” บนที่ดินรอบเหมืองแบบเปิด เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2558 ในระหว่างเวลาเกิดเหตุ คำขออนุญาตใช้พื้นที่สำหรับการทำเหมืองแร่และการใช้ที่ดินบริเวณดังกล่าว อยู่ระหว่างการพิจารณาต่ออายุโดยกรมป่าไม้และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ในขณะที่เขียนนี้คำขออนุญาตการใช้พื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงอยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณา ตัวแทนของบริษัทได้แจ้งความให้ดำเนินคดีกับจำเลยเมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 โดยแจ้งความกับตำรวจในพื้นที่ และต่อมาทางการมีความเห็นว่าควรสั่งฟ้อง

จำเลยในคดีนี้เป็นสมาชิกของ “กลุ่มคนรักบ้านเกิด” ซึ่งเป็นกลุ่มชุมชนที่จัดตั้งโดยชาวบ้านจากหกหมู่บ้านที่อาศัยอยู่รอบๆ เหมืองทองคำ ในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทางกลุ่มได้เรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และประท้วงมาเป็นเวลาหลายปีเพื่อคัดค้านการทำเหมืองทองคำในพื้นที่

ทนายความสิทธิมนุษยชนจากมูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชนยังคงเป็นผู้ว่าความโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายให้กับจำเลยในคดีนี้ ซึ่งนับเป็นคดีที่ห้าที่บริษัททุ่งคำได้ริเริ่มหรือฟ้องร้องต่อ นางพรทิพย์ หงชัย นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเป็นหนึ่งในสองจำเลยในคดีนี้

“จริงๆ ฉันก็เหนื่อย เพราะมีหลายคดีแล้วที่ชาวบ้านแต่ละคนต้องเจอ เสียเวลาทำมาหากิน” นางพรทิพย์ หงชัย ให้สัมภาษณ์กับฟอर्टิฟายไรท์ “แต่เหนื่อยยังไง พวกเราก็ถอยไม่ได้ สิ่งที่เราทำคือการปกป้องชุมชนให้พ้นจากมลพิษต่างๆ เพื่อให้ลูกหลานที่เกิดมาที่หลัง มีน้ำ มีข้าว มีอากาศ ที่ปราศจากมลพิษ”

เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2559 พนักงานอัยการจังหวัดเลยมีความเห็นสั่งฟ้องจำเลยทั้งสองคน และชาวบ้านคนอื่น ๆ ฐานละเมิด มาตรา 83, 362 และ 365 ตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นคดีเกี่ยวกับการบุกรุก ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และ/หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท

คดีนี้เป็นหนึ่งใน 19 คดี ทั้งที่เป็นคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งบริษัท ทุ่งคำ จำกัด ฟ้องร้องต่อชาวบ้าน ยกตัวอย่าง เช่น ในเดือนพฤศจิกายน 2558 ทางบริษัทได้ดำเนินคดีข้อหาหมิ่นประมาททางอาญา ทั้งโดยจะดำเนินคดีเองและแจ้งความต่อ [เด็กนักเรียนหญิง อายุ 15 ปี](#) และ [ฟ้องคดีต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส](#) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตรายงานข่าวสั้น ที่รายงานว่ามีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากเหมืองแร่ ต่อมา ทางศาลสั่งไม่อนุญาต

ฟ้องคดีเองต่อเด็กนักเรียนหญิง ส่วนในวันที่ 3 และ 10 ตุลาคม ที่ผ่านมา ศาลอาญากรุงเทพได้ได้สวนมูลฟ้องในคดีที่ฟ้องต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และจะมีคำสั่งว่า จะรับฟ้องคดีหรือไม่ ในวันที่ 16 พฤศจิกายน นี้

ตามหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รัฐมีพันธกรณีต้องคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมและการแสดงออกอย่างสงบ ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและการสมาคม ได้แสดงข้อกังวลต่อการใช้อื้อหาบุกรุก โดยเฉพาะกรณีของบริษัทเอกชนเป็นผู้ฟ้องคดี เพื่อปิดกั้นสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ เขายังชื่นชมศาลที่ยังให้ความสำคัญต่อหลักสิทธิมนุษยชน เมื่อหลักสิทธิมนุษยชนดังกล่าวตกเป็นเป้าของกลุ่มผลประโยชน์ของเอกชน

“คดีนี้ นับเป็นโอกาสในการเปลี่ยนแนวทางที่เป็นอยู่ในจังหวัดเลย และเป็นการยืนยันสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งไม่ควรถูกเพิกเฉยอย่างง่ายดาย” เอมี สมิธกล่าว “การใช้กระบวนการทางกฎหมายเพื่อคุกคามต้องยุติลง การถอนฟ้องคดีจะถือเป็นแนวทางหนึ่งในทิศทางที่ถูกต้อง”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหาร ฟอर्टิฟายไรท์: +66(0)87.795.5454,
amy.smith@fortifyrights.org; Twitter: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@fortifyrights](https://twitter.com/fortifyrights)

ส.รัตนมณี พลกล้า ผู้ประสานงาน มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน: +66 (0) 81.772.5843, sorrattana1@gmail.com